

OMARM ME

Barbara Muller

the house of books

Copyright © 2012 by Barbara Muller
Een uitgave van The House of Books, Vianen/Antwerpen

Omslagontwerp
Studio Jan de Boer BNO, Amsterdam
Omslagfoto
Vanesa Muñoz / Arcangel Images Ltd
Foto auteur
© Kristi Jungcurt
Opmaak binnenwerk
ZetSpiegel, Best

All rights reserved.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 443 3181 3
D/2012/8899/76
NUR 320

1

Op het moment dat de liftdeuren sluiten en het knopje van de vierde verdieping oplicht, vouw ik mijn handen rond mijn bolle buik. Mijn buik waarin al ruim zeven maanden een baby groeit. De eerste maanden van mijn zwangerschap hebben mijn vriend Max en ik in een reusachtige wolk van blijdschap doorgebracht. Na drie mislukte vruchtbaarheidsbehandelingen waren we zielsgelukkig dat een van de teruggeplaatste embryo's besloot in te nestelen en intens dankbaar dat onze droom – een eerste kind van ons tweeën – waarheid mocht worden.

Ik had mezelf beloofd dat het de laatste poging zou zijn. Uit angst dat de pijn van het mislukken zo groot werd dat ik het niet meer aankon. De behandelingen bleken een aanslag op mijn inwendige huishouding, zowel geestelijk als lichamelijk. Eierstokken die na iedere behandeling in luchtballonnen veranderden, de hormonen die de sterke vrouw die ik was volledig opslokten, tot er een fragiel mensje overbleef dat alleen nog maar kon zeuren en jammeren. Ik kijk er niet graag op terug. Toch denk ik stiekem dat ik het nog een keer gedaan zou hebben, simpelweg omdat onze kinderwens zo groot was dat ik er een weeshuis mee kon vullen.

Als iemand mij dit tien jaar geleden had verteld, was ik naar alle waarschijnlijkheid niet meer bijgekomen van schrik. Ik had geen kinderwens, ervan overtuigd zijnde dat ik een bijzonder ongeschikte moeder zou zijn. Een moeder voor wie geen enkel kind uit vrije wil zou kiezen. Sophie dacht daar kennelijk anders over en liet zich door mijn pilgebruik niet tegenhouden. Terwijl ik mijn relatie met Frank net had beëindigd en een ticket naar Australië had geboekt voor een paar maanden sabbatical. Ik had een heel ander leven voor mezelf uitgestippeld en vond het moeilijk het roer tegen mijn zin om te gooien. Het duurde even voor ik aan het idee kon

wennen dat ik moeder zou worden. Moeder, ik, Barbara. Die hield van haar werk als weddingplanner, van cocktails op vrijdagmiddag en van verre reizen. Om precies te zijn verre reizen naar avontuurlijke bestemmingen, die allerminst geschikt waren voor alles beneden de achttien jaar.

Dat een kind zo'n mooie aanvulling op mijn achteraf best op-pervlakkige leven zou zijn, had ik niet kunnen vermoeden. Ik kreeg beide kanten van de vruchtbaarheidsmedaille te zien en dat is een levensles waar ik tot op de dag van vandaag dankbaar voor ben. Er is namelijk niets vanzelfsprekend aan zwanger worden. Het is een magisch iets, waarbij al het andere in het niet valt.

Deze zwangerschap verloopt dramatisch. Maar daar klaag je niet openlijk over op het moment dat je wens eindelijk in vervulling is gegaan. Dus piepte ik in stilte wanneer ik weer eens kolkhalzend boven de toiletpot op mijn werk bij Homecare hing. Steeds weer een pijnlijke handeling met als resultaat een kleine hoeveelheid niet te definiëren vocht, dat kolkend in de afvoer verdween. Hoe was het mogelijk dat mijn eten binnen enkele minuten al veilig werd gesteld en ik alleen nog gal kon spugen, vroeg ik me in het begin verwonderd af.

'Dat is een geschenk van Moeder Natuur,' reageerde mijn verloskundige Bianca met een tevreden uitstraling op haar sproetige gezicht. 'Jij spuugt het minimale uit, waardoor je kindje alle benodigde voedingsstoffen binnenkrijgt.' Iedere keer weer probeerde ze me gerust te stellen. 'Na drie maanden is de ergste misselijkheid over, verheug je daar maar op,' verzekerde ze me tijdens een van mijn eerste bezoeken, terwijl ze haar diadeem routinematig dieper tussen haar krullende haardos schoof.

Reikhalzend keek ik uit naar dat gelukzalige moment. 'Bij pechvogels kan het iets langer duren,' bekende ze op het moment dat ik na vijf maanden wilde weten waarom ik nog steeds de hele dag misselijk was. Dat het nu al zeven maanden aanhoudt, is volgens haar een zeldzaam verschijnsel dat maar weinig zwangeren treft.

Nadat ik uit de lift ben gestapt, steek ik de hal over en blijf voor de deur zonder ramen staan. Ik steek mijn hand in de zak van mijn

trenchcoat, op zoek naar het post-it papiertje. Nauwgezet tik ik de viercijferige code in die ik vanochtend gekregen heb. Met een zoem en een klik schiet de deur open. De indringende geur van poep waait me tegemoet.

Ik probeer mijn gezicht in de plooi te houden. Geluk bij een ongeluk dat ik inmiddels gewend ben aan het misselijk zijn en mezelf methodes heb aangeleerd om het spugen tegen te houden. Het liefste knijp ik mijn neus dicht, maar dat zou niet respectvol naar deze ouderen zijn, die er ook niets aan kunnen doen dat ze niet tijdig verschoond worden. Zonder mijn neus te gebruiken haal ik vanaf nu adem door mijn mond, in de hoop dat ik als een vreemd soort automatisme aan de geur ga wennen.

Vlak naast de ingang hangt een oud mannetje ineengedoken in zijn rolstoel. Uit zijn mond ontsnappen monotone geluiden. Zijn halfopen lippen trillen bij iedere kreet die hij uit. Wanneer hij mij ziet, zwijgt hij abrupt en kijkt me vanuit zijn ooghoeken aan. 'Zuster, wanneer mag ik hier weg?' vraagt hij met een hoge, snerpende stem. De oude man heeft een verweerd gezicht met ingevallen wangen die de vorm van zijn schedel weergeven. Hij kijkt me aan met de ogen van een verdwaald kind. Hulpeloos en verward, erop vertrouwend dat ik hem weer veilig thuis zal brengen.

Ik buig voorover en sluit mijn hand om zijn met pigmentvlekken bedrukte vuist. 'Dat weet ik niet, meneer. Maar ik kan u wel naar de koffiekamer rijden als u dat gezellig vindt?' De man schudt zijn hoofd, tikt met zijn wijsvinger tegen zijn slaap en kijkt me met een waarschuwende blik aan. 'Daar zitten alleen maar gekken,' slist hij. Vrijwel direct daarna laat hij zijn hoofd weer hangen en gaat hij verder met zijn lied of wat daarvoor door moet gaan. 'Dag meneer, ik wens u nog een fijne dag,' zeg ik bij gebrek aan iets zalvenders, waarna ik hem een aai over zijn schouder geef.

Wanneer ik de smalle, met linoleum bedekte gang doorloop, kijk ik op mijn mobiel. Nog vijf minuten voor mijn gesprek met mevrouw Breeman en activiteitenbegeleidster Deborah begint.

Ik had de onbedwingbare behoefte mijn zwangerschapsverlof nuttig te besteden. Nog voor mijn verlof als locatiemanager bij

Homecare in zou gaan, had ik aangegeven dat ik niet meer terug zou komen. Na vijf jaar was het tijd om nieuwe deuren te openen. Maar voordat ik een andere betaalde baan aan zou gaan, wilde ik een tijdje vrijwilligerswerk doen. Dankzij Homecare heb ik met eigen ogen kunnen zien hoeveel eenzame ouderen Nederland telt. Vergeten door hun familie, uitgerangeerd door de maatschappij. Wonend in een oud lichaam, waarvan de geest soms al in een tussenwereld leeft. Wat zou het mooi zijn als ik een bijdrage mocht leveren om iemand terug te halen, alleen maar door liefde en aandacht te geven. En diegene te laten voelen dat hij of zij er nog toe doet.

Mijn nieuwe functie heb ik zelf gecreëerd. Activiteitenbegeleidster Deborah van Huize Regenboog, het tehuis dat op een kwartier loopafstand van ons huis staat, stelde een barfunctie in het Alzheimer Café voor. ‘Maar dan zal niemand zich herinneren dat ik een biertje of een cola heb aangereikt,’ antwoordde ik. ‘Ik wil juist vrijwilligerswerk doen omdat ik een lichtpuntje wil zijn voor diegene die het merendeel van de dag in duisternis verkeert. Hoe vaak lees je niet over eenzame bejaarden, die iedere dag vergeefs uitkijken naar bezoek. Waarbij ze de uren tellen voor ze weer in bed liggen, en ertegen opzien dat er morgen weer zo’n dag aanbreekt. Een dag waar opnieuw geen eind aan komt. Misschien kun je me aan een bewoner koppelen die behoefte heeft nog eens buiten te komen en kan genieten van de aandacht van iemand die om hem of haar geeft.’

Deborah leunde achterover in haar buigzame stoel en pakte een willekeurig dossier van de stapel waarin ze niets hoefde te lezen. Ze knikte ernstig en draaide met haar wijsvinger denkbeeldige rondjes op de oranje kaft. Onwillekeurig observeerde ik haar. Op haar hele gezicht was nog geen rimpeltje te bekennen. Deborahs dikke, ik schatte van nature blonde haar, viel als een helm rond haar gezicht. Naast haar volle bovenlip zat een donkere moeder-vlek, waarbij ik me inbeelde dat, wanneer ze zelf rijp was voor het tehuis, er stugge haren uit zouden groeien.

‘Daar heb je misschien wel een punt,’ zei ze uiteindelijk waarna ze het dossier met een plof op de stapel liet vallen. ‘Ik ga na-

vraag doen bij het verplegend personeel, dan kom ik er deze week nog op terug.'

Een paar dagen later, om precies te zijn vanochtend, belde Deborah om door te geven dat ze iemand had gevonden die helemaal in mijn profiel paste. Mevrouw Breeman is een beginnend dementerende vrouw van de vierde verdieping. Ze krijgt nauwelijks nog bezoek en verlangt ernaar nog eens naar de markt in haar geboorteplaats Zwijndrecht te gaan om daar kibbeling te eten.

'Kan ik straks langskomen om haar te ontmoeten?' vroeg ik, benieuwd naar deze oude dame, met wie ik misschien wel iets moois zou kunnen opbouwen.

Met mijn rug tegen de muur geleund, kijk ik naar de foto's die aan de tegenoverliggende muur hangen. Huize Regenboog van 1980 tot nu. Aan de verwilderde blikken in de ogen van de oude mensen kan ik zien dat ze niet meer weten wie of waar ze zijn. Een enkeling lacht en lijkt heel vrolijk.

'Je bent er al,' klinkt de opgewekte stem van Deborah. 'Mevrouw Breeman is op haar kamer, ze verwacht ons.' Deborah trekt me aan mijn schouder naar zich toe. Ze ruikt naar aardbeienkauwgom, een welkome afwisseling naast de onontkoombare urine- en poeplucht die inmiddels in mijn kleding is getrokken.

'Voordat we naar binnen gaan moet ik je nog ergens van op de hoogte brengen.' Met een samenzweerderige blik in haar ogen brengt ze haar mond naar mijn oor. 'Haar dochter is net overleden, dat houdt haar erg bezig. Pas op dat ze je hier niet te veel mee lastigvalt.'

'Ach, hoelang is dat geleden?' wil ik weten.

'Vijf maanden,' antwoordt Deborah toonloos, waarna ze zonder te kloppen luid kwetterend de kamer van mevrouw Breeman inloopt.

Ze zit met haar rug naar me toe en lijkt niet te reageren op de drukke inval in haar kamertje. Over haar smalle schouders draagt ze een zijden shawl. Haar uitgedunde haren zijn zilvergrijs van kleur. Bij de deurpost blijf ik een moment staan en wrijf ik door

mijn eigen haar. Op mijn netvlies verschijnt een afgrijselijke blik in de toekomst. Het gebeurt maar zelden dat ik oude mensen zie die nog een noemenswaardige haardos hebben. Van mijn geblondeerde en nu al dunne haar zal over veertig jaar niet veel meer over zijn. Hier en daar een pluizig bosje dat gemakshalve eens per maand met een tondeuse wordt getrimd, door iemand die de kapperschool nooit heeft afgemaakt. Als ik nog bij mijn volle bewustzijn ben, ga ik een natuurlijk ogende pruik kopen, besluit ik, terwijl ik knipperend met mijn ogen mijn toekomstbeeld verjaag.

Deborah stevent op het raam af, dat ze zonder te vragen opent. Een vlaag koele wind waait de kamer in. ‘Tijd voor wat frisse lucht,’ zegt ze terwijl ze haar handen in haar smalle taille zet. Ietwat verlegen loop ik op mevrouw Breeman af. Onze komst voelt als inbreuk op haar privacy, zonder dat ze er enige invloed op heeft.

‘Mag ik naast u komen zitten?’ vraag ik met een zachte stem. In haar handen draagt ze een portretfoto van een donkerharige vrouw die ik rond de vijftig schat. Zonder haar ogen van het vriendelijke gezicht af te houden, geeft ze een bevestigend knikje. Ik schuif de beige gestoffeerde stoel naar achter en ga zitten. Mijn handen leg ik op de versleten stoelleuning. Op het moment dat ik de oude vrouw mijn hand aan wil bieden om me voor te stellen, steekt Deborah van wal.

‘Dit is Barbara Muller. U weet wel, over wie ik het vanochtend met u had. Vanaf volgende week zal ze één keer per week bij u langskomen om iets gezelligs met u te ondernemen.’ Mevrouw Breeman schuift de foto voor zich op tafel. Met haar duim wrijft ze over de glazen lijst. ‘Dit is mijn dochter,’ verduidelijkt ze en ik vraag me af of het bericht bij haar is binnengekomen. Haar ogen vullen zich met tranen. Deborah legt haar hand op de gekromde schouder van de oude vrouw en glimlacht moederlijk.

‘Tranen helpen u niet verder, daar krijgt u alleen maar negatieve energie van.’ Ze wijst naar buiten. ‘Kijk toch eens,’ kirt ze. ‘Het zonnetje schijnt.’

‘Het lijkt me leuk om volgende week met u naar de markt te gaan,’ onderbreek ik Deborah. Mevrouw Breeman kijkt me met

een schuin hoofd aan. ‘Dat zou ik heerlijk vinden,’ zegt ze met een krachtigere stem dan daarnet en ik zie haar ogen oplichten. Ogen als edelstenen in een doorleefd gezicht. Mevrouw Breeman straalt nog steeds een bepaalde charme uit. ‘Eindelijk even weg van hier,’ verzucht ze, terwijl ze haar handen ineenvlecht en draaiende bewegingen met haar duimen maakt.

Dan richt ze haar blik weer op de foto. Haar schouders beginnen schokkende bewegingen te maken. ‘Ik mis haar zo,’ snikt ze binnensmonds, de hand voor haar mond geslagen om het geluid dat volgt te dempen. Ik schuif mijn stoel dichterbij de hare en sla een arm om haar heen. ‘Dat kan ik me zo goed voorstellen,’ fluis-ter ik, terwijl ik de brok in mijn keel probeer weg te slikken.

Met een trillende hand trekt ze een zakdoekje uit haar vestzak en dekt haar ogen. ‘Iedere nacht zie ik haar zwaaiend voor het raam staan,’ zegt ze hoofdschuddend. ‘Maar nog voor ik uit bed probeer te komen om haar binnen te laten, is ze weg. Als een windvlaag die haar bij me wegblaast.’ Ze drukt de foto tegen haar borstkas. ‘Sandra was mijn enige kind.’

‘Ik had je nog zo gewaarschuwd,’ zegt Deborah met een zuinige glimlach als we de gang weer oplopen. ‘Je moet haar niet te veel ruimte geven voor haar verdriet, anders palmt ze je in en slokt ze je helemaal op.’ Met hoog opgetrokken wenkbrauwen kijk ik haar stomverbaasd aan. Het duurt even voor ik mijn mond weer dicht-klap.

‘Haar enige kind is nog geen halfjaar dood en ik moet het over het weer gaan hebben? Ik bezoek mevrouw Breeman om er voor haar te zijn en naar haar te luisteren. Als dat betekent dat ze die paar uur dat ik er ben over haar dochter wil praten en wil huilen, dan is dat prima.’ Deborah negeert mijn opmerking en kijkt op haar horloge.

‘Sorry, mijn volgende afspraak wacht. Veel plezier volgende week, en als je vragen hebt?’ Ze zwaait met haar mobiel door de lucht. ‘Dan hoeft je me maar te bellen.’ Vervolgens draait ze zich om en wandelt met ferme passen de gang door.

‘Zuster, wanneer mag ik hier weg?’ roept de oude man die in-

middels met zijn rolstoel voor de ingang geparkeerd staat. Deborah duwt hem voorzichtig een stukje opzij, tikt zonder iets te zeggen de code in, waarna de deur weer in het slot valt.